

- سرشناسه: توکلی، محمدجواد، ۱۳۴۵ -
 عنوان و نام پدیدآور: ساز و کار بانکداری اسلامی: (بررسی سازوکارهای تجهیز و تخصیص منابع در بانک‌های اسلامی) / محمدجواد توکلی.
 مشخصات نشر: قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۲ش.
 فروست: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی؛ پ-ا-ج-۸۳-۱۳۹۲.
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۷۲۲-۹
 وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا
 یادداشت‌ها: کتابنامه.
 موضوع: بانکداری (اسلام)
 شناسه افزوده: جامع المصطفی ﷺ العالمية. مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ.
 رده بندی کنگره: ۳۹۲ - اقتصاد / ۲۳۰ / ۲۲ / BP
 رده بندی دیویی: ۳۹۷ / ۴۸۳۳
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۹۲۲۶۰

سازوکار بانکداری اسلامی

بررسی سازوکارهای تجهیز و تخصیص منابع
در بانکهای اسلامی

www.ketab.ir

محمدجواد توکلی

پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی

سازوکار بانکداری اسلامی

(بررسی سازوکارهای تجهیز و تخصیص منابع در بانک‌های اسلامی)

مؤلف: محمدجواد توکلی

چاپ اول: ۱۳۹۲ش / ۱۴۳۵ق

ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ

● چاپ: زلال کوثر ● قیمت: ۱۶۰۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۵۰۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

برای کتب و نشریات
● تم: چهارراه شادان، خیابان معلم ضریح (حجینه)، پتو کوچه ۱۱، تلفن: ۰۲۵۱۶۷۸۱۹۳۰۵۹
● تم: بلوار محمدتقی، پتو راهت رویه، پتو: ۰۲۵۱۳۸۱۳۳۶۱۶۶، فکس: ۰۲۵۱۳۸۱۳۳۶۱۶۶
● تهران، خیابان انقلاب، بین میدان شهید بهشتی و تقاطع کوچه استخری پلاک ۳۳، تلفن: ۰۲۱۶۶۹۷۸۹۳۰
● مشهد، خیابان امام رضا، پتو: ۰۵۱۱۳۳۳۳۳۳۳۳، تلفن: ۰۵۱۱۳۳۳۳۳۳۳۳

pub.miu.ac.ir miup@pub.miu.ac.ir

با سپاس از دست‌اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

- مدیر انتشارات: محمدسعید پناهی
- معاونت تولید: تورج روحانی
- ناظر تولید: جعفر قاسمی ابهری
- ناظر فنی: محمدباقر شکری
- ناظر گرافیک: مسعود مهدوی
- ناظر چاپ: نعمت‌الله یزدانی
- آماده‌سازی: سید جاوید حسینی
- صفحه‌آرا: سید محسن عمادی
- ویراستار: جواد چناری
- نمونه‌خوان: جواد حاج‌حسینی

سخن ناشر

تحولات اجتماعی و مقتضیات نوپدید دانش‌ها و پدید آمدن دانش‌های نو، نیازهایی را به وجود آورده که پاسخ‌گویی به آن، ایجاد رشته‌های تحصیلی جدید و تربیت چهره‌های متخصص را ضروری می‌نماید. از این رو کتاب‌های آموزشی نیز باید با توجه به این دگرگونی‌ها تألیف شود.

جهانی‌شدن و گسترش سلطه فرهنگی غرب در سایه رسانه‌های فرهنگی و ارتباطی اقتضا دارد که دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان به این مباحث، با اندیشه‌های بلند و ارزش‌های متعالی آشنا شوند و این مهم با ایجاد رشته‌های تخصصی، تولید متون جدید و غنی، گسترش دامنه آموزش و تربیت سازمان‌یافته دانشجویان به سرانجام خواهد رسید. این فرایند گاه در پرداختن به مباحث بنیادین و تدوین متون تخصصی تعریف می‌شود و گاه در نگارش بحث‌های علمی، اما نه‌چندان پیچیده و تخصصی به ظهور می‌رسد.

از طرفی بالندگی مراکز آموزشی در گرو نظام آموزشی منسجم، قانونمند و پویاست. بازنگری در متن‌ها و شیوه‌های آموزشی و به‌روز کردن آنها نیز این انسجام و پویایی و در نتیجه نشاط علمی مراکز آموزشی را در پی دارد.

در این بستر، حوزه‌های علوم دینی به برکت انقلاب شکوهمند اسلامی، سالیانی است که در اندیشه اصلاح ساختار آموزشی و بازنگری متون درسی اند. «جامعة المصطفیٰ ﷺ العالمية» به عنوان بخشی از این مجموعه که رسالت بزرگ تعلیم و تربیت طلاب غیر ایرانی را بر عهده دارد، تألیف متون درسی مناسب را سرلوحه تلاش خود قرار داده و تدوین و نشر متون درسی در موضوعات گوناگون علوم دینی، حاصل این فرایند است.

«مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ» با قدردانی و سپاس از فاضل ارجمند جناب آقای محمد جواد توکلی مؤلف کتاب سازوکار بانکداری اسلامی و تمام عزیزانی که در تولید این اثر همیاری و همفکری داشته‌اند، آن را به جویندگان فرهنگ و اندیشه ناب اسلامی تقدیم می‌کند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفیٰ ﷺ

www.ketab.ir

مقدمه پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی ﷺ

حقیقت‌مداری اصیل‌ترین و زیباترین راز هستی و حقیقت‌طلبی ماندگارترین و برترین گرایش آدمی است. داستان پر رمز و راز حقیقت‌جویی بشر، سرشار از هنرنمایی مؤمنان، مجاهدان و عالمانی است که با تمسک و پایبندی به حقیقت بی‌متها، در مصاف بین حق و باطل، سربلندی و شرافت ذاتی حق را نمایان ساخته‌اند و در این میان، چه درخشندگی چشم‌نوازی در اسلام عزیز است که علم را به ذات خود، شرافتمند و فخیم دانسته و از باب تا محراب، کائنات را سراسر علم و عالم و معلوم می‌نمایاند و در مکتب آن، جز اولوالعلم و راسخان در مسیر طلب دانش، کسی را توان دست‌یابی به گنجینه‌های حکمت نیست.

علم برخاسته از وجدان پاک و عقل سلیم، در پرتو انوار آسمانی وحی، هم به فرد کمال انسانی، عظمت روحی و رشد معنوی می‌بخشد و فکر، اندیشه و خیال او را به پرواز درمی‌آورد، و هم جامعه را سمت و سوی سعادت‌مندانه بخشیده و آن را به جامعه‌ای متمدن و پیشرو متحول می‌کند. بی‌توجهی یا کوتاه‌فکری است اگر فرد و جامعه‌ای به دنبال عزت، استقلال، هویت، امنیت، سعادت و سربلندی

مادی و معنوی باشد، اما آن را در صراطی غیر از حقیقت‌طلبی، علم‌اندوزی و حکمت‌مداری الهی طلب نمایند.

انقلاب سراسر نور اسلامی ایران که داعیه جهانی‌سازی کلمة الله و برپایی تمدن جهانی اسلام را داشته و فروپاشی و افول تمدن‌های پوشالی غرب و شرق را به نظاره نشسته است، با اندیشه فقاهتی در اداره حکومت و نظریه مترقی «ولایت فقیه»، طرازی از مسئولیت‌ها و مأموریت‌های حوزه‌های علمیه و روحانیت را عرضه نمود که امید و نشاط را نه تنها در شیعیان و مسلمانان، بلکه در دل تمامی آزادی‌خواهان و حق‌طلبان سراسر جهان زنده ساخت.

در این راستا رهبر فرزانه انقلاب (مدظله) با عزمی مصمم و با تمامی توان، همچون پیر و مراد خود حجتی کبیر علیه السلام، در صحنه حاضر شده و با تأکید بر اهمیت و فوریت این حرکت فراگیر و بی‌وقفه، همه توانمندی‌ها و اراده‌ها را جهت تحقق جنبش نرم‌افزاری و نهضت بلند علم و تحول در علوم انسانی و نیز یافتن راه‌های میان‌بر و دانش‌افزا راهبری و رصده می‌کنند.

جامعه المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم العالمیه، نمادی درخشان از رسالت جهانی و همت بین‌المللی انقلاب اسلامی است که بار مسئولیت تربیت مجتهدان، عالمان، محققان، متخصصان، مدرسان، مبلغان، مترجمان، مربیان و مدیران پارسا، متعهد و زمان‌شناس را بر دوش داشته و با تبیین، تولید و تعمیق اندیشه دینی و قرآنی و گسترش مبانی و معارف اسلامی، به نشر و ترویج اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله و سلم و معارف بلند و تابناک مکتب اهل بیت علیهم السلام جامه تحقق می‌پوشاند.

پژوهشگاه بین‌المللی المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم نیز که مهم‌ترین و گسترده‌ترین مجموعه پژوهشی المصطفی صلی الله علیه و آله و سلم است، بومی‌سازی و بازتولید اندیشه دینی معاصر، متناسب

با نیازها و اقتضائات عرصه بین‌الملل، تبیین، تولید و تعمیق اندیشه دینی، گشودن افق‌های جدید فکری و معرفتی در دنیای معاصر، پاسخ‌گویی به مسائل و شبهات فکری و معرفتی مخاطبان و تأمین و تدوین متون و منابع درسی و کمک‌درسی، به‌ویژه با رویکرد اسلامی‌سازی علوم و پشتیبانی علمی از فعالیت‌های سازمانی المصطفی ﷺ را از جمله مأموریت‌ها و تکالیف خود می‌داند.

اثر علمی پیش رو نیز که به همت مولف محترم جناب آقای دکتر محمدجواد توکلی و برای دوره کارشناسی ارشد رشته مالیه و بانک‌داری اسلامی، در چارچوب اهداف و برنامه‌های پژوهشگاه و مبتنی بر نیازسنجی‌های صورت گرفته، تهیه و تدوین شده است.

در پایان لازم است ضمن ارجح نهادن به تلاش‌های خالصانه مولف محترم، از کلیه دست‌اندرکاران محترم آماده‌سازی و انتشار این اثر ارزشمند، به‌ویژه همکاران محترم مرکز بین‌المللی نشر و ترجمه المصطفی ﷺ و همه عزیزانی که به نحوی در تدوین و انتشار آن نقش داشته‌اند، قدردانی و تشکر نماییم و از خداوند متعال برای ایشان و همه خادمان عرصه تبلیغ و نشر مفاهیم و معارف دینی، آرزوی بهروزی، موفقیت و سعادت نماییم.

پژوهشگاه بین‌المللی

المصطفی ﷺ

فهرست مطالب

۲۷ مقدمه
	بخش اول. مفهوم شناسی و روش شناسی بررسی سازوکار بانکداری اسلامی
۳۳ بررسی سازوکار بانکداری اسلامی (مفهوم شناسی و روش شناسی)
۳۵ ۱. مفهوم شناسی و روش شناسی تحلیل سازوکار بانکداری اسلامی
۳۶ مفهوم شناسی سازوکار بانکداری اسلامی
۳۷ از بانکداری سنتی تا بانکداری اسلامی
۳۷ الف) شکل گیری صرافی ها
۳۷ ب) آغاز وام دهی
۳۸ ج) گسترش بانکداری ربوی
۳۸ د) طرح ایده بانکداری بدون ربا
۳۹ ه) گسترش بانکداری بدون ربا
۳۹ و) احیای ایده بانکداری اسلامی
۳۹ مفهوم سازوکار بانکداری اسلامی
۴۱ شیوه های مهندسی سازوکارهای بانکی
۴۱ شیوه مهندسی سازوکارهای بانکداری متعارف
۴۲ شیوه های مهندسی سازوکارهای بانکداری اسلامی
۴۳ الف) مهندسی معکوس
۴۳ ب) مهندسی ایستا
۴۴ ج) مهندسی پویا
۴۵ دو رویکرد در بررسی سازوکار بانکداری اسلامی
۴۶ الف) رویکرد تطبیق پذیری فقهی

۴۷	ب) رویکرد مهندسی نظام مالی
۴۷	مرحله ارزیابی سازوکار بانک‌داری اسلامی در رویکرد مهندسی مالی اسلامی
۴۸	الف) موضوع‌شناسی تطبیقی
۴۹	ب) بررسی مشروعیت فقهی
۴۹	ج) مقبولیت سیستمی
۵۰	د) کارایی عملیاتی
۵۱	مقایسه دو رویکرد تطبیق‌پذیری فقهی و سیستمی

بخش دوم: شیوه‌های تجهیز منابع در بانک‌داری اسلامی

۵۹	۲. موضوع‌شناسی سپرده‌های بانکی
۶۰	مفهوم و حیطه سپرده بانکی
۶۱	شیوه‌های سپرده‌پذیری در بانک‌داری متعارف
۶۱	سپرده دیداری
۶۲	سپرده پس‌انداز
۶۳	سپرده مدت‌دار (ثابت)
۶۴	ویژگی‌های سپرده‌های بانکی متعارف
۶۵	ماهیت حقوقی سپرده‌های بانکی در کشورها
۶۶	ماهیت فقهی سپرده‌های بانکی
۶۸	۱. ودیعه
۷۱	۲. ودیعه ناقص
۷۲	۳. عاریه
۷۳	۴. اجاره
۷۴	۵. عقد جدید
۷۵	۶. قرض
۷۷	شیوه‌های سپرده‌پذیری در بانک‌های اسلامی
۷۸	۱. سپرده دیداری
۷۸	۲. سپرده پس‌انداز
۷۹	۳. سپرده سرمایه‌گذاری خاص
۷۹	۴. سپرده سرمایه‌گذاری عام
۸۱	سنخ‌شناسی سپرده‌ها در بانک‌های اسلامی
۸۱	۱. سپرده‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت
۸۱	۲. سپرده‌های سرمایه‌گذاری عام و خاص
۸۱	۳. سپرده‌های سرمایه‌گذاری خاص

۸۷	۳. سازوکار سپرده‌پذیری غیرسرمایه‌گذاری
۸۸	انواع سپرده‌های غیرسرمایه‌گذاری در بانک‌داری اسلامی
۸۸	۱. سپرده دیداری (حسابات الائتمان)
۸۸	ویژگی‌های سپرده دیداری
۸۹	۲. سپرده پس‌انداز (حسابات التوفیر)
۹۰	ویژگی‌های سپرده پس‌انداز
۹۰	ماهیت فقهی سپرده‌های دیداری و پس‌انداز
۹۱	تشابه سپرده‌های غیرسرمایه‌گذاری در بانک‌های اسلامی و متعارف
۹۱	نقاط تمایز سپرده‌های غیرسرمایه‌گذاری در بانک‌های اسلامی و متعارف
۹۲	قالب فقهی سپرده‌های غیرسرمایه‌گذاری در بانک‌های اسلامی
۹۳	ودیعه همراه با اذن تصرف
۹۵	فرض
۹۶	فرض الحسنة
۹۹	کارکرد سپرده‌های غیرسرمایه‌گذاری در بانک‌های اسلامی
۱۰۳	۴. سازوکار سپرده‌پذیری سرمایه‌گذاری
۱۰۴	الگوی وکالتی
۱۰۶	انواع سپرده سرمایه‌گذاری در الگوی وکالتی
۱۰۶	۱. سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت
۱۰۷	۲. سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت
۱۰۸	عناصر الگوی وکالتی
۱۰۸	۱. وکالت عام
۱۰۹	۲. گروهی بودن
۱۰۹	۳. استمرار
۱۱۰	الگوی مضاربه مشترک
۱۱۲	عناصر مضاربه مشترک
۱۱۲	۱. گروهی بودن (مشترک بودن)
۱۱۳	۲. استمرار
۱۱۷	۳. توالی مضاربه
۱۱۸	۴. توسعه مضاربه
۱۱۸	تفاوت‌های مضاربه مشترک و مضاربه متعارف
۱۲۱	الگوی مشارکتی
۱۲۷	۵. سازوکار توزیع سود و زیان سپرده‌های سرمایه‌گذاری

۱۲۸ سازوکار توزیع سود در بانکداری متعارف
۱۲۸ سازوکار توزیع سود در بانکداری اسلامی
۱۲۹ سازوکار توزیع سود و زیان در الگوی وکالتی
۱۲۹ اصول کلی
۱۳۰ هزینه به کارگیری وجوه
۱۳۲ سرمایه مستحق سود
۱۳۲ الف) زمان حسابرسی و پرداخت سود
۱۳۳ ب) شروط قرارداد
۱۳۴ ج) پرداخت سود علی الحساب
۱۳۵ ابهامات محاسباتی سود علی الحساب و قطعی
۱۳۵ الف) وابستگی معکوس حق الوکاله به زمان سپرده گذاری
۱۳۸ ب) مصالحه در میان سود
۱۴۱ سازوکار توزیع سود و زیان در الگوی مضاربه مشترک
۱۴۲ الف) توزیع سود و زیان سرمایه گذاری های مشترک
۱۴۲ ب) حساب مقابله با ریسک های سرمایه گذاری های مشترک
۱۴۴ ج) چگونگی تقسیم سود سرمایه گذاری های مشترک
۱۴۸ د) چگونگی توزیع زیان در سرمایه گذاری های مشترک
۱۵۰ مقایسه دو الگوی توزیع سود و زیان
۱۵۰ الف) چگونگی توزیع زیان
۱۵۱ ب) چگونگی توزیع سود
۱۵۵ بررسی عملکرد بانک های اسلامی در توزیع سود و زیان سپرده های سرمایه گذاری
۱۵۵ سود واقعی منفی سپرده ها
۱۶۰ عدم نوسان سود سپرده ها
۱۶۳ قطعیت یافتن سود علی الحساب

بخش سوم: تخصیص منابع در بانکداری اسلامی

۱۷۳ بانکداری اسلامی و تخصیص منابع
۱۷۵ ۶. اقتضانات عقود اسلامی در مهندسی تخصیص منابع در بانکداری اسلامی
۱۷۶ مفهوم شناسی قراردادهای مالی اسلامی
۱۷۶ الف) عقد و ایقاع
۱۷۷ ب) قراردادهای مطلق و مشروط
۱۷۹ ج) قراردادهای صحیح و فاسد
۱۸۰ ۷. شناسایی قراردادهای بانک اسلامی

۱۸۰	قرارداد غیرانتفاعی.....
۱۸۰	انواع و ویژگی های قرارداد غیرانتفاعی.....
۱۸۱	الف) قرارداد معوضه.....
۱۸۱	ب) قرارداد غیرمعوضه.....
۱۸۱	قرارداد مبادله ای.....
۱۸۲	انواع قرارداد مبادله ای.....
۱۸۳	الف) قراردادهای فروش.....
۱۸۴	ب) قرارداد اجاره.....
۱۸۴	ج) قرارداد حق العمل کاری (جعاله).....
۱۸۵	د) قرارداد پیش فروش (سلف).....
۱۸۵	ویژگی های مشترک قراردادهای مبادله ای.....
۱۸۶	نقاط تمایز قراردادهای مبادله ای.....
۱۸۸	قراردادهای مشارکتی.....
۱۸۸	انواع و ویژگی های قراردادهای مشارکتی.....
۱۸۸	الف) قراردادهای شرکتی.....
۱۸۹	ب) قرارداد مضاربه.....
۱۸۹	ج) قراردادهای مزارعه و مساقات.....
۱۹۰	ویژگی های قراردادهای مشارکتی.....
۱۹۰	نقاط تمایز قراردادهای مشارکتی.....
۱۹۱	قراردادهای عام.....
۱۹۱	الف) قرارداد صلح.....
۱۹۵	ب) هبه (بخشش).....
۱۹۵	اقتضانات عقود در تأمین انواع مختلف نیازهای مالی.....
۱۹۶	اقتضانات عقود در تأمین مالی انواع نیازها.....
۱۹۷	اقتضانات عقود در تأمین مالی آن.....
۱۹۷	الف) سنخ شناسی متقاضیان تأمین مالی.....
۱۹۸	ب) اقتضانات عقود در تأمین مالی انواع مختلف متقاضیان تأمین مالی.....
۱۹۸	ج) تأمین مالی افراد ناتوان در پرداخت اصل تسهیلات و سود.....
۱۹۹	د) تأمین مالی متقاضیان دارای توان بازپرداخت اصل تسهیلات.....
۲۰۱	ه) تأمین مالی متقاضیان دارای توان بازپرداخت تسهیلات همراه با سود.....
۲۰۱	و) اقتضانات عقود و عملکرد بانک های اسلامی.....
۲۰۷	۷. تأمین مالی غیرانتفاعی.....

۲۰۸ شیوه‌های تأمین مالی غیر انتفاعی در بانک‌های اسلامی
۲۰۹ اقتضائات تأمین مالی قرض‌الحسنه
۲۰۹ مفهوم‌شناسی قرض و قرض‌الحسنه در قرآن و روایات
۲۱۲ جهت‌گیری‌های کلی در زمینه قرض‌الحسنه
۲۱۲ ۱. تشویق به عرضه
۲۱۳ ۲. برتری نسبت به صدقه
۲۱۴ ۳. انذار از عدم عرضه
۲۱۵ ۴. تشویق به بازپرداخت
۲۱۶ ۵. کنترل تقاضا
۲۱۸ ویژگی‌های اساسی قرض‌الحسنه
۲۱۹ شیوه‌های پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه در بانک‌های اسلامی
۲۲۲ منابع تأمین مالی تسهیلات قرض‌الحسنه
۲۲۴ کارمزد تسهیلات قرض‌الحسنه
۲۲۶ وثایق و تضمینات
۲۲۷ تسهیلات غیر معوضه
۲۲۸ بررسی عملکرد تأمین مالی غیر انتفاعی در بانک‌های اسلامی
۲۲۹ مشکلات حقوقی و انگیزشی در گسترش تسهیلات قرض‌الحسنه
۲۳۵ ۸ تأمین مالی مبادله‌ای در بانکداری اسلامی
۲۳۶ عقود مبادله‌ای
۲۳۶ ۱. مفهوم‌شناسی تأمین مالی مبادله‌ای
۲۳۶ ۲. انواع مختلف تأمین مالی مبادله‌ای
۲۳۹ ۳. ویژگی‌های تأمین مالی مبادله‌ای
۲۴۰ ۴. نقاط تمایز و تشابه تأمین مالی ربوی و مبادله‌ای
۲۴۳ ۵. نیازسنجی تأمین مالی مبادله‌ای در بانکداری اسلامی
۲۴۵ بررسی شیوه‌های مختلف تأمین مالی مبادله‌ای
۲۴۵ ۱. مرابحه ساده (بسیط)
۲۴۶ ۲. مرابحه مرکب (فروش مرابحی به متقاضی خرید)
۲۵۰ ۳. فروش اقساطی
۲۶۱ فروش مرابحی به متقاضی خرید
۲۷۰ شرکت مرابحه
۲۷۲ فروش اقساطی
۲۷۳ احکام اجرایی فروش اقساطی

۲۷۴ انواع فروش اقساطی
۲۷۴ الف) فروش اقساطی جهت تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی
۲۷۵ ب) فروش اقساطی وسایل تولید، ماشین آلات و تأسیسات
۲۷۶ ج) فروش اقساطی مسکن
۲۷۶ مقایسه شیوه‌های اجرایی فروش مرابحی، شرکت مرابحه و فروش اقساطی
۲۷۹ ۴. اجاره به شرط تملیک
۲۷۹ زمین‌های تأمین مالی
۲۸۰ شرایط تأمین مالی
۲۸۳ برخی مسائل فقهی اجاره به شرط تملیک
۲۸۳ انتقال مالکیت در اجاره به شرط تملیک
۲۸۴ مسئولیت مشتری نسبت به مال الاجاره
۲۸۵ ۵. استصناع
۲۸۵ برخی مباحث فقهی مربوط به استصناع
۲۸۵ صحت قرارداد
۲۸۶ ماهیت استصناع
۲۸۷ ۶. معاملات سلف
۲۸۸ زمین‌های تأمین مالی
۲۸۸ شرایط تأمین مالی
۲۹۰ برخی از مسائل فقهی سلف
۲۹۱ لزوم تعیین مشخصات مثنی و ثمن
۲۹۱ امکان خرید سلف از غیر تولیدکننده
۲۹۱ عدم امکان فروش کالای سلف پیش از سررسید قرارداد
۲۹۲ امکان فروش کالای سلف به صورت سلف
۲۹۲ امکان وکیل کردن فروشنده سلف به فروش کالا برای بانک
۲۹۲ ۷. جعاله
۲۹۳ زمین‌های تأمین مالی
۲۹۳ شرایط تأمین مالی
۲۹۵ شکل اجرای جعاله‌های بانکی
۲۹۶ اشکالات عملی در اجرای جعاله
۲۹۷ ۸. خرید دین (تنزیل اسناد و اوراق تجاری)
۲۹۷ زمین‌های تأمین مالی
۲۹۷ شرایط تأمین مالی

۲۹۸ برخی مسائل فقهی خرید دین
۳۰۳ ۹. تأمین مالی مشارکتی در بانک‌داری اسلامی
۳۰۴ مفهوم‌شناسی تأمین مالی مشارکتی
۳۰۴ انواع مختلف تأمین مالی مشارکتی
۳۰۵ ویژگی‌های تأمین مالی مشارکتی
۳۰۶ نیازسنجی تأمین مالی مشارکتی
۳۰۷ عقود مشارکتی در فقه اسلامی
۳۰۸ ۱. مضاربه
۳۰۹ مشروعیت مضاربه
۳۱۰ طبیعت عقد مضاربه
۳۱۲ حیظه مشروعیت مضاربه
۳۱۶ امین بودن عامل مضاربه
۳۱۹ احکام مضاربه
۳۲۰ ۲. شرکت
۳۲۰ انواع شرکت
۳۲۴ سود و زیان مشارکت
۳۲۵ الف) شرط تفاوت در سود
۳۲۶ ب) شرط تفاوت در زیان
۳۲۷ شیوه‌های تأمین مالی مشارکتی در بانک‌های اسلامی
۳۲۷ الف) مشارکت مدنی
۳۲۷ زمینه‌های تأمین مالی
۳۲۸ شیوه‌ها و شرایط تأمین مالی مشارکت مدنی
۳۲۸ ۱. شرکت مدنی
۳۳۰ ۲. مشارکت بر اساس روش سهام
۳۳۲ ۳. مشارکت بر اساس بهره‌برداری در مدت معین
۳۳۲ ب) مشارکت حقوقی
۳۳۳ ج) مشارکت کاهنده
۳۳۵ د) مضاربه
۳۳۶ ۱. مضاربه مبتنی بر ضمانت عامل
۳۳۸ ۲. مضاربه مبتنی بر عدم ضمانت عامل
۳۴۰ تفاوت‌های دو شیوه تأمین مالی مضاربه
۳۴۲

۳۴۳ مسابقات
۳۴۵ سرمایه‌گذاری مستقیم
۳۴۹ سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی
۳۵۰ عملکرد تأمین مالی مشارکتی در بانک‌های اسلامی
۳۵۱ برخی از چالش‌های اجرایی تأمین مالی مشارکتی

بخش چهارم: خدمات اعتباری در بانک‌داری اسلامی

۳۵۹ خدمات در بانک‌داری اسلامی
۳۶۱ ۱۰. اعتبار در حساب جاری
۳۶۱ موضوع‌شناسی اعتبار در حساب جاری متعارف
۳۶۲ ماهیت فقهی اعتبار در حساب جاری متعارف
۳۶۳ نیازسنجی اعتبار در حساب جاری در بانک‌داری اسلامی
۳۶۴ شیوه‌های پیشنهادی مهندسی اعتبار در حساب جاری
۳۶۵ ۱. اعتبار قرض الحسنه
۳۶۶ ارزیابی
۳۶۶ مزایا
۳۶۶ محدودیت‌ها
۳۶۸ ۲. اعتبار مضاربه‌ای عام (جاری)
۳۶۹ ارزیابی
۳۷۰ ۳. سرمایه‌شناور
۳۷۰ مدیریت سرمایه در گردش
۳۷۱ قیمت‌گذاری سرمایه در گردش
۳۷۱ ارزیابی
۳۷۱ مزیت‌ها
۳۷۲ محدودیت‌ها
۳۷۲ ۴. مشارکت مدنی
۳۷۳ روش‌های تعیین قیمت و تقسیم سود
۳۷۴ ارزیابی
۳۷۵ ۵. خریدوفروش وکالتی
۳۷۶ ارزیابی
۳۷۶ ۶. خریدوفروش دین (تنزیل)
۳۷۷ ارزش فعلی سفته تنزیلی و سود بانک
۳۷۸ ارزیابی

۳۷۸	الف) مزایا
۳۷۸	ب) محدودیت‌ها
۳۷۹	مقایسه شیوه‌های پیشنهادی اعتبار در حساب جاری اسلامی
۳۸۱	بررسی تجربه بانک‌های اسلامی
۳۸۲	اعتبار تنزیلی در حساب جاری
۳۸۳	پرداخت‌های کوتاه‌مدت
۳۸۹	۱۱. کارت‌های بانکی و اعتباری در بانک‌داری اسلامی
۳۹۰	موضوع‌شناسی کارت‌های بانکی
۳۹۰	انواع کارت‌های بانکی
۳۹۰	۱. کارت پول
۳۹۱	عناصر تشکیل‌دهنده کارت پول
۳۹۳	۲. کارت اعتباری
۳۹۳	عناصر کارت اعتباری
۳۹۴	عواید کارت اعتباری
۳۹۶	بازپرداخت بدهی در کارت اعتباری
۳۹۷	ماهیت حقوقی و فقهی کارت‌های بانکی
۳۹۷	۱. کارت پول
۳۹۸	۲. کارت اعتباری
۴۰۱	مهندسی کارت‌های اعتباری اسلامی
۴۰۲	۱. کارت اعتباری قرض‌الحسنه
۴۰۲	ارزیابی
۴۰۲	مزایا
۴۰۳	نارسایی‌ها
۴۰۴	۲. کارت جماله پرداخت
۴۰۵	ارزیابی
۴۰۵	۳. کارت خرید نسبه وکالتی
۴۰۶	ارزیابی
۴۰۷	۴. کارت اعتباری خرید و فروش وکالتی
۴۰۸	ارزیابی
۴۰۹	۵. کارت اعتباری فروش وکالتی
۴۱۰	ارزیابی
۴۱۰	مزایا

۴۱۱	نارسایی‌ها.....
۴۱۱	۶. کارت اعتباری فروش نسبه.....
۴۱۲	ارزیابی.....
۴۱۲	مزایا.....
۴۱۳	نارسایی‌ها.....
۴۱۳	۷. کارت اعتباری فروش نسبه تنزیلی.....
۴۱۴	ارزیابی.....
۴۱۴	مزایا.....
۴۱۵	نارسایی‌ها.....
۴۱۵	تجربه بانک‌های اسلامی در انتشار کارت بانکی.....

بخش پنجم: سازوکار مدیریت تجهیز و تخصیص منابع بانکی

۴۲۵	تجهیز و تخصیص منابع بانکی.....
۴۲۷	۱۲. سازوکار مدیریت تجهیز منابع.....
۴۲۸	سازوکارهای تشویقی تجهیز منابع در بانک‌های متعارف.....
۴۲۹	سازوکارهای تشویقی جذب منابع در بانک‌داری اسلامی.....
۴۳۰	سازوکارهای عمومی مدیریت تجهیز منابع در بانک‌های اسلامی.....
۴۳۰	نظارت شرعی.....
۴۳۲	شفافیت و صداقت:.....
۴۳۳	سازوکارهای تشویقی جذب سپرده‌های غیرسرمایه‌گذاری.....
۴۳۳	الف) تضمین اصل سپرده.....
۴۳۴	ب) تسهیلات چک.....
۴۳۵	ج) حق تقدم خدمات بانکی.....
۴۳۵	د) جوایز بانکی.....
۴۳۷	ه) پرداخت تسهیلات.....
۴۴۱	سازوکارهای تشویقی جذب سپرده‌های سرمایه‌گذاری.....
۴۴۲	الف) تضمین اصل سپرده‌ها.....
۴۴۳	بررسی فقهی تضمین سپرده‌های سرمایه‌گذاری.....
۴۴۶	بررسی ضرورت تضمین سپرده سرمایه‌گذاری.....
۴۴۸	ب) پرداخت سود علی‌الحساب.....
۴۴۹	ج) ارائه خدمات بانکی.....
۴۵۳	۱۳. سازوکارهای اسلامی بازگشت منابع.....
۴۵۴	ریسک‌های تأمین مالی در بانک‌داری متعارف و اسلامی.....

۴۵۷ سازوکارهای بازگشت منابع در بانک‌داری متعارف
۴۵۸ الف) اعتبارسنجی مشتریان
۴۵۸ ب) وثیقه‌های بانکی و ضمانت
۴۵۹ ج) نظارت بر وضع مالی گیرنده
۴۶۰ د) مراجعه به محاکم قضایی
۴۶۰ ه) تمدید مدت بدهی
۴۶۰ و) زیان دیرکرد
۴۶۱ سازوکارهای بازگشت منابع در بانک‌های اسلامی
۴۶۲ الف) جریمه تأخیر
۴۶۲ حکم فقهی جریمه تأخیر
۴۶۲ ۱. جریمه تأخیر از نگاه فقهای شیعه
۴۶۶ ۲. جریمه تأخیر در نظر فقها و محققان اهل سنت
۴۶۸ مصارف جریمه تأخیر
۴۶۹ ب) ضمانت
۴۷۰ ج) وثیقه‌های بانکی
۴۷۱ تجربه بانک‌های اسلامی در مدیریت بازگشت منابع
۴۷۲ جریمه تأخیر در نظام بانکی جمهوری اسلامی ایران
۴۷۲ ۱. الغای قوانین بهره تأخیر تأدیه قبل از انقلاب
۴۷۳ ۲. موافقت شورای نگهبان با جریمه تأخیر تأدیه
۴۷۴ ۳. موافقت مجمع تشخیص مصلحت با توسعه دریافت جریمه تأخیر
۴۷۶ ۴. جواز دریافت خسارت تأخیر تأدیه برای دارندگان چک
۴۷۷ ۵. جواز دریافت خسارت تأخیر تأدیه برای همه طلبکاران
۴۷۹ راهبردهای جدید در مدیریت بازگشت منابع
۴۷۹ الف) صندوق بیمه دوجانبه
۴۸۱ ب) ضمانت گروهی
۴۸۲ امکان شیوه رتبه‌بندی اعتباری
۴۸۷ کتابنامه
۴۹۵ مقالات